

KHE CHIM KÊU

(Điều minh giản)

I – NHỮNG ĐIỀU CẦN LUU Ý

1. Về nội dung

– Thời Thịnh Đường, Trung Quốc ở trong cảnh thái bình an lạc. Người phương Đông, người Trung Quốc vốn yêu thiên nhiên. Hoàn cảnh ấy, tâm tình ấy là cơ sở cho sự phát triển của phái thơ sơn thuỷ điền viên – thơ viết về đề tài thiên nhiên.

– Cùng với Mạnh Hạo nhiên, Vương Duy là đại biểu của phái thơ sơn thuỷ thời Thịnh Đường. Phái thơ sơn thuỷ còn được gọi là "phái Vương Mạnh".

– Phong cách thơ Vương Duy trang nhã bình đạm (nhã đạm).

– Bài *Điều minh giản* là một tác phẩm tiêu biểu của Vương Duy và của phái thơ sơn thuỷ Thịnh Đường. Nó thể hiện sự bình yên của tâm hồn trong khung cảnh thiên nhiên tĩnh lặng.

2. Về nghệ thuật

– Bài *Điều minh giản* cũng tiêu biểu cho đặc trưng thi pháp thơ Đường : thể hiện bằng quan hệ, gửi tình trong cảnh.

– Tô Đông Pha nói : "Đọc thơ Ma Cật thấy trong thơ có hoạ". Nhưng cái diệu của "bức hoạ" *Điều minh giản* lại là ở chỗ : không có màu sắc và đường nét. Vương Duy "vẽ" cảnh đêm bằng âm thanh. (Vương Duy sành cả âm nhạc, thơ, thư pháp, hội họa – cầm, thi, thư, hoạ).

II – HƯỚNG DẪN HỌC SINH TỰ HỌC

– GV gợi ý cho HS tự nêu những câu hỏi để phát hiện ra những mối quan hệ được nhà thơ tạo dựng nên trong 20 chữ của bài thơ.

Ví dụ :

– Hoa quế rất nhỏ, vậy mà nghe thấy tiếng "hoa quế rụng". Chi tiết ấy khiến ta cảm nhận được điều gì ?

Rõ là đêm rất tĩnh lặng và tâm hồn con người cũng rất bình yên.

– Trăng lên không tiếng, sao làm "kinh sơn điểu" ?

Cũng vì đêm rất lặng.

– Vậy là cái "tĩnh lặng" của đêm lại được cảm nhận qua... tiếng động của những âm thanh khẽ khàng. Sau vài tiếng kêu thưa thớt của "son điểu", đêm lại càng tĩnh lặng.

– Nhà thơ đã lấy cái động để thể hiện cái tĩnh – sự tĩnh lặng của đêm và sự bình yên của tâm hồn. Có thể nói bài thơ gợi nên cảm giác tiếng đêm xao động tâm hồn bình yên.

– GV cũng có thể gợi cho HS nhớ lại bài *Tĩnh dạ tú* mà các em đã học ở lớp 7. Nếu như ở bài *Tĩnh dạ tú* Lí Bạch đã dùng cái tĩnh của đêm để thể hiện cái động của nỗi niềm "tư cổ hương" thì ở bài thơ này Vương Duy lại lấy cái động khẽ khàng của đêm để thể hiện cái tĩnh lặng của tâm hồn.